

מסורת הש"ס

(א) זכ"ק כ. ע"ש על הליון
בס ע"ש (ב) קדוש ס.
(ג) נלקמן ס"א. (ד) קדוש ס.
(ה) ד"ש ל"א

תורה אור השלם

1 עשיר פרשים ימשול
ועבר לזה לאיש מקלו:
משלי כ ב

הגרות הב"ח

(א) גמ' שמי טעם ק"ן שדי
נתנהו לך: (ב) רשב"ם ד"ה
מחוקק דהיה: (ג) ר"ה
מסתכל וכו' בכל ענין
פלגני: (ד) חו"ס ד"ה ל' וכו'
א' בעינא שטרא איקני וא'
בעינא: (ה) ד"ה כמ' וכו'
בשאר שטרות לא משמע:

מוסף רש"י

בתחומא. לא היית קריב
אלנא שמוכל לנא, לא
בתחומא בית המדרש, לאסון
שמעתי (ב"ב ס"א). בכסף
שיש להן אחריות. היית
קרקעות, שחיתות כל אדם
הלוא והטעם מחביון עילוי.
לפי שקיימין ועומדין לניכין
תמכין עליון (קדושין כ"ב).
שקיימין געלט (רשב"ם קדושין
ל"ט). בכסף. נתמן מעות
(ש"ס). ובשטר. אם כמ' לו
שדי מוכרין לו את נמיה
לך ומכר לו את השטר
(ש"ס). ובחוקה. רפס כה
פירכא או ריש אמתי לא נעל
או פכין לא שחא (קדושין
כ"ב). עד שיתן דמיה. לנא
גמר ומכר ומקנה עד קדיל
דמי. ואמר דקיל דמיס
נעב שטרא אלף היי דמיס
ולכאמרין געל (ש"ס). דמיס
זו מכורה ונתונה. קא
לקא דעתן או או קמי
(ש"ס). במוכר שדרהו מפיני
רעתה. ניתנה ליה ללקיחה
ליה שטרא ללקח פ' היי
לנא מ' מתיקד ביה (ש"ס).
ורב אשי אמר. הך ממתי
נתמן ממנה מיירי ויטלה מלך
היא ולאו או לו קמי, אלף
קך וכן כמ' לו שדי מכורה
ומתנה לך. לייפות תל כח
שאל יבנה בעל חוב של נתמן
מתנה יטוב עליה לנתוע נתמן
דמיס המפושט (ש"ס).

מוסף תוספות

א. והוסיף ניהלה להודייה.
בדאמרין. בדאמרין.
רמ"ן. ב. שמתוך שאין
עומדין אלא לראיה שבהן
צריכין לעמוד זמן מורה
ולפיכך כל שיש לו שיעורין
להודייה פשוטין. ר"ן.
אע"פ שהשטר של קנין
יכול להועיל לראיה כמו
כן הגט יכול להועיל וכו'
עיקרו לא לכך נעשה. תוס'
קדושין ט. ג. ודיינין ליה
כמכר. כ"ש כאן שכתב לו
בהודיא שטר מכורה לך.
רשב"א. ד. עיין רשב"א
ויעניא מה שמעתי בס' ש"ס.
ר"ח.

רבינו גרשום

יחזיק לאחר מות בילה
ג' שנים: דייני גולה.
שמואל קרנא: הדר ביה
מא משמעתא. דאמר לעיל
האמר רב און מחוקק:
מסתבר טעמיהו אמרי.
משום ד"ל בתריון ארבי
יוסף דאמר לעיל באר
וכו': ר"פ' מונוי הוה ברא
אכלה. ולא משום דמחוקק
היא בה: ולא צריכא כגון
דיחוד לה אע"י אחריות
למחוקק. והחוקק באחרות
אפילו הכי לא היא חזקה

חוקת הבתים פרק שלישי בבא בתרא

ודייני גולה. שמואל וקרנא צפרק ראשון דקנה לדין (דף יז: ע"ש):
מחוקקין. (י) והיה לה למתום: מסבבא אמרי. היכא דהוה מקנת חזקה
בזיי בעלה ושלש לאחר מימת הבעל כמו שפירש רב יוסף לעיל (ג): הס
הוא דמסתבבא דמחוקקין דהא רב גופיה ה"ק לעיל [שס] אשת איש לריכה

למתום דמשמע דמחוקקין ומיהו דייני
גולה (ו) בכל עניינין פלגי ארבי:
כדריב יוסף. גמרא הוא שקילר דברי
רב אלב רב לא חזיר רב יוסף שהרי
קדם לו רב הרבה דרוות: כיון דאיש
לה מונוי. מהבעל: מונוי הוא דקאלנה.
הכל יודעין דלפירות יורדת והלכך לא
מיחה בעל: דיחד לה. בעל קרקע
אחריתי למונות ואפי' הכי לא קפיד
בעל אי אכלה טפי והלכך לית לה
חזקה: ודייק חזקה הוא דלית לה
בלא שטר: הא ראייה יש. אס יש
לה שטר מכירה מבעל הוי מקנה
קיים: לימא. הבעל אע"פ שהקרקע
נקנה בכסף מעות הללו שקבלתי
ממנה לא קני לה הקרקע: לגלויי
זווי בעינא. מעות הטמניה ממני
ונתכונתי גלגות לי מעותיה ובחוקת
מעות שלי לקחתים מידה ולא לסס
מכר ולא לדעת קנין מכירה
קבלתי ולא גמרתי והקניתי: שמעת
מינה המוכר כו'. ופלוגמא היא
לקמן: אימא. דוק הכי: הא ראייה
יש. אס יש לה שטר מתנה דהתם
גמר ונתן לה לריכה גלויי זווי:
בתחומא. בני מדרשות שלהן כסוף
התמוס היו כדי שיוכלו לנא אס
בשבת מן העיריות שמצדי: א"ל
היכא דריכא בעל מכירה אפילו
לגלויי זווי מיכיון קבלת המעות הוי
קנין גמור דלל זווי מהכא ומיקני
בשטר מכירה דגזי מעות הוא דריכא
למימר קבלת מעות הללו לא ליקני
לגלויי זווי נתכיון ולעלמו קבלס אלב
גזי שטר המכירה לא שייך למימר
הכי אלף הוא הוה כשטר מתנה דכלל
מודין בו לקמן דקנתה דמה ריות יש
לו בכתיבת שטר המכירה אלף ודאי
גמר ואקני לה והא ליכא למימר דאי
לא כתב לה שטר לא הוה יהבה זווי
ולגלויי זווי נתכיון גס בכתיבת השטר

דכל כך לא מסיק איניש אדעמיה: מי לא פנו כו'. וקס"ד דלפ"י
בשטר מכירה קאלמר דקני בלא נתינת מעות דייני לכתב לו
שטר מכירה איך יוכלין עוד לחזור זה בזה ומעות איבז לו הלווק
למוכר: ולאו איסמר עלה. לבשטר מתנה מיירי חייב שטר מוכר
לא קנה: ואל' רב הונא לרב נתמן ונלו מופיז רב המנונא. לשמואל
כו'. אלמא שטר מוכר נמי קנה ואכתי מאי מילי מעלימא: הרי
זו מכורה או נתונה. ואמר ליה רב נתמן לאו אמרינן התם צפרק
ראשון דקדושין [סז]. רב המנונא מופיז לה וגס מפרק לה דהך צרימא
דקמי שטר מוכר קונה במוכר שדהו מפני רעתה קרקע רעה
דצהיאל ודאי גמר ומקנה מיד בשטר ומעות ליהוו מלוה עדי דלווק
עד דתבע ליה אלב בשאר קרקעות לא קנו בשטר עד דיהיב
זווי כשמואל ואכתי איכא מילי מעלימא: ה"ג. במסקת קדושין [סז] רב
אשי אמר במתנה ציקע ליתן לו כו'. ואחאקפתא דהך צרימא דהוה
קשיא לשמואל קאי וצא רב אשי לומר דהך צרימא לא בשטר מוכר
איירי כלל אלף בשטר מתנה ודבר הרגיל הוא שכותבין בשטר מתנה
לשון מוכר ליפות כחו דמקבל מתנה שאס יערערו עליו יכא הנותן
לפלומו כיון מוכר דלא ליהוי תרעומת עילוייה וה"ק שדי מכורה לך
וגס נתונה מהיה לך הרי זו מכורה להיות אחריותה על הנותן
כיון מוכר וגס נתונה היא וליה זה משום דינא דבר מלרא
לדאמרין בצבא מליעא (דף קח:). מתנה לית זה משום דינא דבר
מלרא ודיינין דריכא ייפו כח דמוכר ודמתנה: ה"ג. ורב
אשי אמר במתנה כו': לוח מן העבד. וכמז שטר מלוה ושיעבד
לו נכסיו: לגלויי זווי הוא. דשיעבד לו נכסיו: דלא משוי נפשיה
כו'. אכן קהדי דשום אדם לא יהיה ברצונו עבד ליה אס יכול להפטר
בשום ענין והלכך איכא למימר לגלויי זווי הוא דבעי אלב גזי
כלל ואפילו קבל עליו אחריות עדיין לא נטרפה מן הלווק דליהוי

בבא בתרא פרק שלישי בבא בתרא נא.

הא ראייה יש בשטר מתנה. ה"ה דה"מ למימר בשטר הודאה ללא
שייך ביה גלויי זווי: דל' זווי מהבא ותיקני ליה בשטר. במקום
שכותבין שטר היו וקאלמר דמקום הזה לא מהניא שמעמיה מדי אע"ג
דמהניא במקום שאין כותבין ומיהו אף במקום שכותבין שייך למימר

דנפקא מינה להיכא דלמר אי
(י) זעין בשטרא איקני ואי זעין
בכסף איקני דקני בכסף אע"פ
שלא כתב לו השטר אי נמי כגון שכתב
השטר מתנה ואח"כ נתנה דמיס דלא
למר לגלויי זווי הוא דבעי לא קנתה:
כתב לו ע"ה הנייר או ע"ה החרס.
וכן מניא לענין קדושין כתב
לה על הנייר או על החרס אע"פ
שאין בו שיה פרוטה בתוך מקודשת לי
כו'. אומר ר"ת דלמי כר"ל דלמר
עדי מסירה כתיב דלר' מאיר כיון
שכריך שיממנו עדים בשטר קדושין
כדלמר בפ"ב דקדושין (דף קמ. מת. וסז)
למר ר"ג כגון דקדשה בשטר שאין
עליו עדים ור"מ לטעמיה דלמר עדי
חמימה כתיב א"כ לא מהניא חמימה
על דבר שיכול להודיין כדמתן בפ"ב
דגיטין (דף קא:). אין כותבין לא על
הנייר כו' ואפי' איכא עדי מסירה לא
מהני לר"מ דלריך שיהא מוכיח מתוכו:
כדלמר בריש כל הגט (שס דף נד:). גזי
כתב לגרש את הגדולה דלר"מ אפילו
גדולה לא מני מגרש משום דאין מוכח
מתוכו הי מייניהו מגרש ואל"ת והא
למר בפ"ב דגיטין (דף נד:). ללא
הכשיר ר' אלעזר אלף גזיטין ולא
הכשיר אלף אלף ללמא אלב בשאר
שטרות (ס) משמע דל' הכשיר אפילו
ללמא וי"ל דהכי זעי למימר ללא
הכשיר רבי אלעזר אלף גזיטין
ודכותייהו כמו שדה מכורה לך דהכא
וכן הדיא דקדושין ללא נכתבו אלף
לקנות שדה והאשה דומיא דגמי
שאינן עשויין עיקרן לראיה אלף
להתגרס אלב שטרות העומדים לראיה
לא² וע"ל דהכא וכן קדושין ל' איירי
אלף בכתב ידו כדלמר הוילא עליו
כתב ידו כו' זה אינו יכול להודיין
שהיה ניכר שאין זה כתב ידו:
אע"פ שאין בו שיה פרוטה.

מימנה דמאי רבותא הוא שיה פרוטה בשלמא גזי קדושין נקט כתב לה
על הנייר או על החרס אע"פ שאין בו שיה פרוטה דרבותא היא דלע"פ
שאינה מקודשת מתורת כסף כיון שאין בו שיה פרוטה מקודשת מתורת
שטר אלף הכא גזי מוכר אפי' יש בו שיה פרוטה אינו קונה מתורת
כסף שהרי מוכר נתמן שטר ולא לוקח ואין קרקע נקנה אלב כסף:
ול' כהה כתב בלשון מוכר כד' ליפות את כחו. להיות אחריות על
הנותן כדיון מוכר ופ"ה שכתב לו בשטר כל זה שדי מכורה
לך וגס שדי נתונה וכמז לשון מתנה משום דינא דבר מלרא וקשה
דלמר דהמקבל (ב"מ דף קח:). מתנה דלית זה אחריות יש זה משום דינא
דבר מלרא³ ועוד קשה לר"ת שדי שדי תרי זימני למה לי ואור"ת וכן
ר"י דלא מיירי בשכותב שניהן אלף בשכותב מכורה או נתונה וקאלמר
אפי' בשכתב מכורה שמתנה בקש ליתנה לו והא דכתב בלשון מוכר
כדי לייפות את כחו שמקבל עליו אחריות⁴ וע"ל דשני שטרות כותב לו
בחד לשון מכירה ובחד לשון נתינה ואס ינטרך לנינא דבר מלרא
יראה של נתינה ולא של מכירה ואס לריך לאחריות יראה של מכירה
וע"ל דלפ"י כמיני מריווהו בשטר אחד יפה כחו מה שכתב בלשון
מתנה לענין הא דמתן לקמן בהמוכר את הבית (דף עה). דל"א במוכר
אלב בנותן נתמן את כולו והכי אימא צירושלמי פ"ק דקדושין וקשי'
דנפקא מינה מה שכתב בלשון מתנה שאין לריך ליתן דמיס ומיהו וקשי'
לעטם זה דלמאי זעי בשטר צאיקני סגני: ור"ה מן העבד וישאחריו
בו'. מימנה דמאי רבותא נקט ושמרו נקט וגרשה פשיטא דאי אין להס
עליו כלום בעודו תחמיו גס לכשינאלאין אין להס עליו כלום ויש
לומר דסלקא דעמיה דגמר ומקני להו שיקנו לאחר שיסתחר ותתגרס:
לנ

מכר גמר ומקנה שהרי אינו נעשה עבד ליה בזה שטר מכירה
עבד ליה לגזי לוקח: שלא רב הונא בר אבא. לתלמידי בית המדרש:
והבעל

עין משפט
נר מצוה

רב א מיי פ"ג מהל' טוען
הלכה ח מתן שיען ט'
טו"ע ח"מ ט"ו קמט טע"ף
ט'
רב ב מיי פ"א מהל'
מכירה הל' ג ופ"ב
מהל' ויחיה הל' א סגמ עיין
פ' טו"ע ח"מ ט"ו ק"ל ק"ט טע"י
א ופ"ב מהל' טע"ף א:
רב ג מיי פ"א מהל'
מכירה הלכה א סגמ ט'
טו"ע ח"מ ט"ו ק"א טע"ף
ב:
רב ד מיי ט' טו"ע ט'
ט'
רב ה מיי ט' טו"ע ט'
ט':
רב ו מיי פ"ב מהל' מלוה
הלכה ח טו"ע ח"ט'
ט' פ' טו"ע ט':

רבינו גרשום (המשך)

דבעל גבי שאתו שתיק: הא
מיימי ראייה. ובהנה ניהלה
יש לה חזקה אמאי נימא
הבעל משום הכי ובהנה
ניהלה כרי לגלויי לי זווי
הזווי לה דהות משטרי
מינא ולהכי ובינתה ניהלה
ולא משום מכירה גמורה
דהא מה שקנתה אשה קנה
בעלה. ש"מ מרלא כמי
למינה הכי איכא למישמע
למינה הכי איכא ליהא שאתו
קנתה ולא אמרי לגלויי
זווי הוא דבעי ואי מייתא
רהיה הויה חזקה. לעולם
המוכר לשאתו א' קנתה
ולא אמרי לגלויי זווי
הוא דבעי. והאי דדייקת
הא ראייה יש לה הכיני
בשטר מתנה דאי מייתא
רהיה דיהבה לה בתחנה
ראייתה ראייה: בתחומא.
בבית המדרש: אמר ליה.
המוכר שדהו לשאתו וכו'
ללא אמרי לגלויי זווי בעי:
אמר ליה מאי מעלימא.
פשיטא דקנתה: דל זווי
מכא. דאפי' לא יהיב
למינה וזווי אפי' הכי קנתה
בשטר דקא גמור ומקנה לה
בשטר. נתמן כו' בכסף בלא
שטר ובשטר בלא כסף ולא
מזי למיחרור: עד שיתן
דמיס. ט' א' אמרי הכא לא
למיהו חיינו טעמא משום
דלדלו זווי בעי. ומקשי
ולא. דלא קנה עד דיהיב
זווי. ומתיב וכו' הרי זה
מכורה ונתונה. ואפי' דלא
נתן דמיס אלמא משום
דניתת השטר קנה. הכא
נמי דל זווי מהבא ותיקני
בשטרא: במוכר שדהו מפני
רעתה. שאין בה תועלת
ומסתבר שרואו ריה קא גמר
קניב דמיס. אבל בעלמא
לא קנה עד שיתן דמיס.
והכי נמי במוכר שדהו
דלמיהו עבד קנתה דמיס
אמר לגלויי זווי הוא דעבדי
משום הכי צריכין להו
למימר בתחומא דקנתה ולא
מאז לגלויי זווי עבדא.
ורב כריב מסיים בה משמיה
דרב נתמן דהמוכר שדהו
לשאתו קנתה משום האי
טעמא משום דבמתנה ביקש
לייתן לה ולמה כתב לה
בלשון מכורה כדי ליפות
כחה דרעוהו קרובה אצלה.
בדשטר מכירה כותבין בו
אחריות. ובמסקת קדושין
כתב רב אשי אמר במתנה
בקש ליתן לו וכו' וקאי
משום שדהו מפני רעתה:
אין לתן עליו כלום. דפטר
מאז טעמא לאו
השום דאמרין לגלויי זווי
ולא דעבדי דלוה מהן
ולא גמור לפירוע לתן.
ומקשי' לרב נתמן דאמר
לא אמרינן לגלויי זווי
עבד. לבי להוא שאני
דלא גמור לשעבד נפשיה
למיהו עבד לשאתו או
לעבד. מדיע ידע דעבד
לוה לאיש מלוה ולא

(א) נראה דל"ל לא קמה דלמנין לגלויי זווי וכו'. (ב) נראה דל"ל ומשהו אי אמרינן דקנתה הייט טעמא משום דלא אמרינן לגלויי זווי בעי.